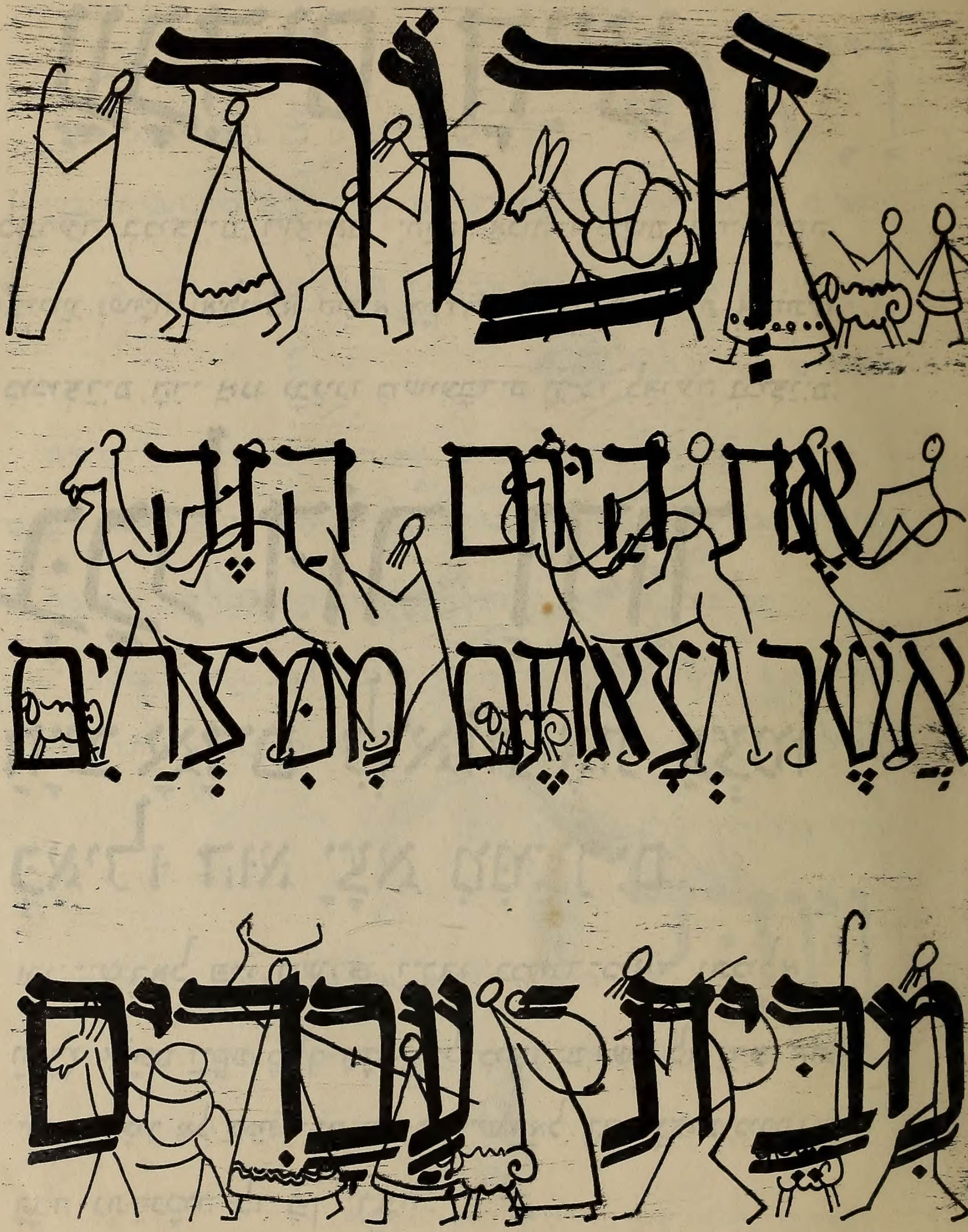

הגדה
של פסח
חש"י
בית יוסף

מיכאל גוטלב
מספרי

זכור
את היום הזה
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים

עֲבָדִים הָיִינוּ

לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ מְשׁוּעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם.

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר

חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם.

וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ בִּמְאֹד־מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם. וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ: הִנֵּה עַם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ, הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה.

וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיָּשִׂימוּ

עָלָיו שָׂרֵי־מִסִּים לְעַנּוֹתָם בְּסִבְלוֹתָם
וְנוֹגְשִׂים אָצִים לֵאמֹר: כַּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ. וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל פַּרְעֹה וַיִּצְעֲקוּ: תֶּבֶן אֵין נִתָּן לַעֲבָדֶיךָ, וּלְבֵנִים
אוֹמְרִים לָנוּ: עֲשׂוּ!

הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹשְׁשִׁים אֶת הַקַּשׁ בַּמִּדְבָּר וְרוֹמְסִים
בַּחֹמֶר וּבַקַּשׁ, וְהָיָה הַקַּשׁ נוֹקֵב בְּעִקְבֵיהֶם וְהַדָּם מִתְבּוֹסֵס בַּחֹמֶר.

רָחֵל, בַּת־בְּנוֹ שֶׁל שׁוּתֶלַח הָיְתָה הָרָה לָלֶדֶת, וְרָמְסָה
בַּחֹמֶר עִם בַּעְלָהּ וַיֵּצֵא הַיֶּלֶד מִמֵּעֶיהָ וְנִתְעַרְבֵּב בַּחֹמֶר בְּתוֹךְ
הַמַּלְבֵּן. וַיֵּרֶד מִיכָאֵל וְהֶעֱלָהוּ לִפְנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד. בְּאוֹתוֹ לַיְלָה
נִגְזַר גְּזַר־דִּין עַל מִצְרַיִם.

וַיִּגְדַּל

מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם.
וַיְבַקֵּשׁ פַּרְעֹה לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה. וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַּרְעֹה
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן. וַיְהִי רוֹעֶה צֹאן יִתְרוֹ. וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן אַחַר
הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל הַר־הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה.

וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת-אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה.
וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה:
אָסוּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה: מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר
הַסְּנֶה? וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר:

מֹשֶׁה, מֹשֶׁה! רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר
בְּמִצְרַיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי. וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל פַּרְעֹה
וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע-מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל צִבְאוֹת יְהֹוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ לְבָנָיו בְּטֶרֶם יֶחְמַץ, מִשְׁאֲרוֹתָם
צְרוּרוֹת בְּשִׂמְלוֹתָם עַל שִׁכְמָם. כָּכָה יֹאכְלוּ אוֹתוֹ: מָתְנֵיהֶם
חֲגוּרִים, נַעֲלֵיהֶם בְּרַגְלֵיהֶם וּמַקְלָם בְּיָדָם, בְּחִפָּזוֹן יֹאכְלוּהוּ. וַיֹּאפוּ
אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עוּגוֹת מַצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גוֹרְשׁוּ
מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ.

ויהי כי תמו ימי המדבר וישלח משה מרגלים
לתור את הארץ וישובו מקץ ארבעים יום ויבואו אל
משה ואל אהרון, ואל כל עדת בני ישראל אל המדבר ויספרו
לו ויאמרו: באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש
היא וזה פריה, אפס כי עז העם היושב בארץ, ויוציאו דבת הארץ
אשר תרו אותה אל בני ישראל לאמר: הארץ אשר עברנו
בה לתור אותה ארץ אוכלת יושביה היא

גם עתה, אם סר צלנו מדברי אל נקם —
כמעט נגע בנו שד עזוז ומרי —
ונקם:
לחרבות! לרמחים! התאחדו! הימינו!
על את השמים ו[illegible] ועלינו בסערה!

הננו ועלינו!

מִן הַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן מִנְּהַר פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם.

ארץ הרים ובקעות, ארץ נחלי מים, עיינות ותהומות
יוצאים בבקעה ובהר: ארץ אשר, לא במסכנות תאכל בה לחם:
ממטר השמים תשתה מים, ונתתי מטר ארצכם בעתו,
יורה ומלקוש, ונתתי עשב לבהמתך, ואכלת ושבעת.

שירה: בצאת ישראל ממצרים

דור אחרון לשעבוד
וראשון לגאולה אנחנו!
ידנו לבדה, ידנו החזקה
את כבד העל
מעל גאון צוארנו פרקה!
תזקף ראשנו השמימה, צרו בעינינו-
ונערק למדבר, ונאמר לציה: אמנו!
על ראשי צורים בין מפלשי עבים
שתינו ממקורו הדרור
עם כל נשרי שמים—
ומי אדון לנו?

פֶּסַח! עַם שׁוֹמֵר בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי שָׁנִים

אֶת יוֹם צֵאתוֹ מִבֵּית-עֲבָדִים. וְדֶרֶךְ כָּל מְחִילוֹת הַשִּׁעְבּוּד וְהָאֹנֶס וְהָאִנְקְוִיזִיצְיָה וְהַשְּׁמָד וְהַפְּרָעוֹת נוֹשֵׂאת אוּמָה בְּלִבָּהּ אֶת הַגַּעְגּוּעִים לְחֹפֶשׁ, וּמְבִיאָה אוֹתָם לִידֵי בִּטּוּי עֲמֻמִּי אֲשֶׁר לֹא יִפְסַח עַל כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, עַל כָּל נֶפֶשׁ עֲנִיָּה וּמְרוּדָה!

מֵאָבוֹת אֶל בָּנִים, דֶּרֶךְ כָּל הַדּוֹרוֹת נִמְסַר דְּבַר יְצִיאַת-מִצְרַיִם זִכָּרוֹן [illegible] אִישִׁי אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ מַחְוִיר וְאֵינֶנּוּ דֵּהֶה:

„בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם"

אֵיזֶה יֵצֶר חֵרוּת עָמֹק טָבוּעַ בְּלֵב עַם שֶׁיָּכוֹל הָיָה בַּאֲבִיב-יָמָיו לִיצֹר [illegible] יְצִירָה גְּאוֹנִית וְלִמְסֹר אוֹתָהּ מִדּוֹר לְדוֹר.

שירה:

איתן נעמוד במקומנו.
כל רוח רע לא יזיזנו!
אל מורך, אל עצבת,
בל תכבה האש הבוערת!

אחרינו-עבדות ונוון. לפנינו- קוממיות ועצמאות. זאת היא המערכה. עד מתי?-כך שואלים. עד מתי? עד שֶׁיִשָׁבֵר כח האויב. ועד מתי נחיה בסכנות התקפות חדשות?-כך שואלים.

עד מתי? עד שכוחו של ישראל יָדון למפרע לתבוסה כל התקפת אויב באשר הוא שם. עד שהנלהב ביותר והנועד ביותר במחנה האויב, בכל מחנות האויבים באשר הם שם, יֵדַע:

אין אמצעי לשבור את כח ישראל בארצו, זה טעם המערכה!

וְהָאָרֶץ תִּשְׁקֹט, עֵין שָׁמַיִם אוֹדֶמֶת
תְּעַמְעֵם לְאִטָּהּ עַל גְּבוּלוֹת עֲשֵׁנִים---

... אָז מִנֶּגֶד יֵצְאוּ נַעֲרָה וָנַעַר
וְאַט-אַט יִצְעֲדוּ אֶל מוּל הָאֻמָּה...
לוֹבְשֵׁי-חוֹל וַחֲגוֹר וְכִבְדֵי נַעֲלַיִם,
בַּנָּתִיב יַעֲלוּ הֵם הָלוֹךְ וְהַחְרֵשׁ.
לֹא הֶחְלִיפוּ בִגְדָם, לֹא מָחוּ עוֹד בַּמַּיִם
אֶת עִקְּבוֹת יוֹם-הַפֶּרֶךְ וְלֵיל קַו-הָאֵשׁ.
עֲיֵפִים עַד בְּלִי קֵץ, נְזִירִים מִמַּרְגּוֹעַ,
וְנוֹטְפִים טַלְלֵי נְעוּרִים עִבְרִיִּים---
דֹּם הַשְּׁנַיִם יִגְּשׁוּ, וְעָמְדוּ לִבְלִי-נוֹעַ.
וְאֵין אוֹת אִם חַיִּים הֵם אוֹ אִם יְרוּיִים.

אָז תִּשְׁאַל הָאֻמָּה שְׁטוּפַת דֶּמַע וָקֶסֶם,
וְאָמְרָה: מִי אַתֶּם? וְהַשְּׁנַיִם שׁוֹקְטִים,
יַעֲנוּ לָהּ: אֲנַחְנוּ מַגַּשׁ-הַכֶּסֶף,
שֶׁעָלָיו לָךְ נִתְּנָה מְדִינַת-יִשְׂרָאֵל.

כָּךְ: יֹאמְרוּ, וְנָפְלוּ לְרַגְלָהּ עוֹטְפֵי-צֵל.
וְהַשְּׁאָר יְסֻפַּר בְּתוֹלְדוֹת יִשְׂרָאֵל.

יזכר

ואנכי ידעתי, בעולם הגדול
לא חדלו חרדות
הדם והדמעה לעולם, לעולם...
כל טפה וטפה לא שוא
האדימה,
לא נגרה בכדי,
לא תפל שוא ארצה,
בלתי אם פרצה
בחוצות העברות ובגלגלי
הדורות
לישע ולאורות.

על הר גבה עלי לך,
מבשרת ציון! הרימי בכח קול,
מבשרת ירושלים!
הרימי, אל תיראי!
אמרי להרי יהודה:
הנני מביא אותם מארץ צפון
וקבצתים מירכתי ארץ,
בם עור ופסח
הרה וילדת יחדו —
קהל גדול ישבו הנה

כאנן, אי שם, בוקעת סבלנותם של בחורים ובחורות, מחכים ומדברים בקיקע, ובטיבן של קרקעות, ומתבננים תבניות, ומתיעצים, וחולמים על משק משלהם, ועל שדות-שלחן ושדות-בעל ועל נטיעות והציר, לול ורפת; ובסופו של דבר נועדו להם הרים מסולעים מבותרי-נוף ונבדי-מראות, בהם צריך לפלס נתיב למחרשה, לעקור אבנים ולהקציב מדרגות, ובמעט נראה כי צריך להתנצל על אדמה זו - על היותה כך, ועל היותך בה כך.

פשוט הרם עין, הבט לכאן ולשם: האין אתה בטוח, בטוח עד רגנה במשהו, משהו גדול ללא מלים, זו חדות-החדות, הבריאות האיתנה, האיתנה, הפשטות באין קשוט, בתנת אחת דהוית-אור וריח, בתנת אחת לשבת ולחול, ארוכה, לבנה, עוטה גוף איתן, קמור-חזה, למוד-תלאות - שהכל, הכל בו, לפי שמאום עוד לא נטל ממנו, ועוד הרבה יותר מזה, אלא שקשה לומר עד מה.

אין משאת נפש אצילה מזו: חברה שבה משלמת העבודה, שאין בה לא נצול ולא לחץ, שהקנין הקבוצי משמש בה יסוד להתפתחות אישית.

כי כל האנשים יעברו ממצב של התחרות גסה והתנגשות למצב של שתוף פעולה, כי ההמון יתרומם מפסיביות כלכלית אל יוזמה והגשת אחריות, כי כל גלי המרץ המתבזבזים במלחמות עקרות או פרועות יתלכדו יחד בשביל מפעל אחד גדול — הרי זו התכנית הנעלה ביותר.

היחיד יהא לו פנאי יותר וחרות הרוח יותר בהתפתחות גופנית ומוסרית. עצמת האינסטינקטים, להט הדם, תאות־החיים — כל אלה לא יכחדו, אלא שלטון החושים ירוסן וישוכלל על ידי תרבות כללית נעלה. בהמלכתו של סדר נאמן, של צדק נאמן ביחסי הקהילה האנושית יהא משום

מַעֲשֶׂה חָדָשׁ

הַיּוֹם

אַתֶּם יֹצְאִים

בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

כִי הִנֵּה הַסְתָיו עָבַר הַגֶּשֶׁם
חָלַף הָלַךְ לוֹ: הַנִצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ:
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ: הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנָה רֵיחַ: לְכָה
דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַכְּפָרִים
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם
פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ
הָרִמּוֹנִים:

הגיע

ליל פסח כל העולם כלו אומר הלל

כי בלילה הזה אוצרות טללים נפתחים.

טל נוטף עלי ארץ ברוכה,

ממגד שמים שבענו ברכה

צוה שנה טובה ומעוטרת,

פרי הארץ לגאון ולתפארת, בטל

שבע מלא אסמינו

כגן רוה שימנו.

טל תעסיס צוף הרים,

זמרה נעים וקול נרים, בטל.

שירה פקדת הארץ

ותשוקקנה, רבת תעשרנה.
פלג אלהים מלא מים!
תכין דגנם כי כן תכיניה:
תלמיה רוה, נחת גדודיה
ברביבים תמוגגנה, צמחה תברך:
ירעפון נאות־מדבר וגיל גבעות
תחגרנה. לבשו כרים הצאן ועמקים
יעטפו בר, יתרועעו אף ישירו.

בִּרְכִי נַפְשִׁי הַחִיּוּת שֶׁל הַדּוֹר הַכָּזֶה הַשּׁוֹמֵעַ בְּסַעַר לְשִׁיר הַצְּמִיחָה, זֶה הַדּוֹר הַשּׁוֹרֶה, הַנּוֹפֵל וְנֵעוֹר וְהוֹפֵךְ יֵאוּשׁוֹ לְנֵס־אֹמֶן צָחוֹר, וְסוֹתֵם תְּהוֹמוֹת סַמְבַּטְיוֹן בְּגוּפוֹ לְמַעַן יוֹם־טוֹב שֶׁעָתִיד עוֹד לָבוֹא.

בָּרְכִי הַתְּשׁוּקָה הַכְּבֵדָה לָאֲדָמָה, שֶׁבּוֹקַעַת שְׁחוֹרָה מִשְּׁרִירֵי־עֲמֵלִים, הַדְּרִיכָה שֶׁנִּרְאֵית כְּעוֹלָה מִקְּדוּמִים בְּעֵינֵי הַיּוֹצְאִים לְהָגֵן בֶּהָרִים, וְרָעַב נְשָׁמָה וְשִׁכְרוֹת־חוּשִׁים שֶׁל כּוֹבְשֵׁי־רַחֲבִיּוֹת שֶׁל יַבֶּשֶׁת וָיָם.

כִּי יֵשׁ זִיו שֶׁנִּפְרַד וְעוֹלֶה מֵעָמָל וּמְקַדֵּשׁ בְּכֹחוֹ עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ — זֶה הַזִּיו הָרוֹעֵד בִּבְשׂוֹרָה מַרְנִינָה בְּקִפְלֵי כָּל מִפְרַשׂ־סְפִינָה צָחוֹר, וְזוֹהֵר נִצְחָיו שֶׁל חֲזוֹן בֶּן־אָמוֹץ בְּשַׂלְמָה יְרוּקָה שֶׁל חַיֵּי־הַשְּׁפֵלָה...

הודפס במכונת מולטיליט ע"י „המפעיל" בע"מ
תל-אביב.